Ҳудудларда ижтимоий–маънавий муҳит барқарорлигини таъминлаш масалалари

Хасанов Отабек – 2024

Республика маънавият ва маърифат маркази раҳбари,

Сиёсий фанлар бўйича PhD доктори

ЗАМОНАВИЙ РАҲБАР

ЖИДДИЙ ВАЗИЯТЛАРДА ВА НОАНИҚ ИСТИҚБОЛЛАРДА ЭНГ ҚИЙИН ВАЗИФАЛАРНИ ҲАЛ ҚИЛА ОЛИШИ КЕРАК.

ЗАМОНАВИЙ РАҲБАР ҚИЁФАСИ

ИШЧИЛАРНИ МАЖБУРЛАШ ЭМАС, БАЛКИ РАҒБАТЛАНТИРИШ ЗАРУРЛИГИНИ АНГЛАБ, УЛАРНИНГ АСОСИЙ УСТУНЛИГИ ОИЛА БОШЛИҒИ РОЛИНИ ЎЙНАЙ ОЛИШИ, ҚЎЛ ОСТИДАГИЛАРГА ОТАДЕК МУНОСАБАТДА БЎЛИШИ ЛОЗИМЛИГИДИР.

НАТИЖАСИ

АЛБАТТА, КЎПЛАБ МУАММОЛАРНИ ВА БИРИНЧИ НАВБАТДА, ИШЧИЛАР ВА РАҲБАР ЎРТАСИДАГИ ҚАРАМА-ҚАРШИЛИКНИ БАРТАРАФ ЭТИШГА ЁРДАМ БЕРАДИ.

“Маънавият сектори” лойиҳаси

“Маънавият сектори” лойиҳаси – ижтимоий барқарорликни таъминлашда оила, маҳалла, барча бўғиндаги таълим муассасалари, меҳнат жамоалари, корхона ва ташкилотларда маънавий муҳитни янада юксалтириш учун зарур шароит яратиб бериш ҳисобланади.

Ҳуқуқий асос

Ўзбекистон 2023-йил 22-декабрь куни ўтказилган Республика Маънавият ва маърифат кенгашининг кенгайтирилган йиғилиши давомида берилган топшириқлар бўйича 50-сонли баённинг 4-банди ижроси юзасидан Сурхондарё вилоятида “Маънавият сектори” фаолияти йўлга қўйилди.

Республика семинари

“Маънавият сектори” фаолиятини “Сурхондарё тажрибаси”ни оммалаштириш мақсадида жорий йилнинг 16 апрель куни маънавий-маърифий соҳага масъул ташкилот ва идораларнинг 850 нафар вакиллари иштирокида Республика семинари ўтказилди.

Намунали объектлар

Секторнинг маҳалла йўналишини намунали йўлга қўйишда Андижон вилояти Марҳамат туманидаги “Дукчи Эшон”, Тошкент вилояти Янгийўл туманидаги “Қирсадақ”, Тошкент шаҳрининг “Шароф Рашидов” маҳаллалари фаолиятидан намуналар олинди

Сектор фаолияти

“Маънавият сектори” жамиятдаги ижтимоий-маънавий муаммоларга тизимли ёндашади ҳамда мувофиқлаштирувчи тузилмага масъул ва жавобгар орган ҳисобланади.

“Сурхондарё тажрибаси”

965 та умумтаълим мактаби

454 та мактабгача таълим ташкилоти

7 та олий таълим муассасалари

360 та ташкилот ва корхоналар

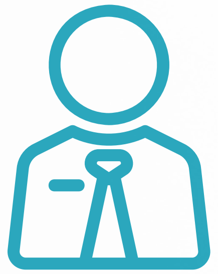

54 та профессионал таълим муассасаси

724 та маҳаллада

Ҳудудлардаги ижтимоий-маънавий муҳит ҳолатини ўрганиш юзасидан маълумот

Ҳуқуқий асос

Ўзбекистон Республикаси Президенти ёрдамчисининг **2024 йил 30 мартдаги** “Ҳудудлардаги ижтимоий–маънавий муҳит ҳолатини ўрганиш” бўйича **№ 03–РА 1–4672 сонли топшириқ хати**

Республика Маънавият ва маърифат маркази ҳамда Ижтимоий-маънавий тадқиқотлар институтининг 9 нафар таркибдан иборат Ишчи гуруҳ тузилди.

Ўрганилди:

14 та ҳудуд

- **196 та туман/шаҳар**
- **191 та МТТ**
- **299 та мактаб**
- **195 та ахборот-кутубхона маркази**
- **201 та маданият маркази**
- **21 та театр**
- **129 та истироҳат боғи**
- **12 та ҳудудий телеканал**
- **182 та Маънавият маскани**
- **664 та ташкилот ва идора**

Амалга оширилган ижобий ишлар

Сирдарё вилояти Сайхунобод туманида “Маърифат боғи” ташкил этилган

Навоий витлоятида Ёшлар учун маънавий-маърифий, тарбиявий аҳамиятга эга, ватанпарварликни акс эттирувчи кино намойишлари ташкил этилган

Наманган тажрибасини яратиш мақсадида _Уйчи туманидаги 56 та маҳаллада жамоатчилик асосида жорий этилган маҳалла_ “Маърифат” тарғиботчиларининг фаолиятини йўлга қўйиш бўйича Республика ўқув-семинари ўтказилди.

Самарқанд шаҳридаги “Хўжа Соат” маҳалласи мисолида 90 кунлик маънавий-маърифий тадбирлар дастури ишлаб чиқилиб, 1126 та маҳаллага татбиқ этилди.

Сурхондарё вилоятида “Маънавият сектори” фаолиятини Республика миқёсида жорий этиш мақсадида мисолида Республика семинари ўтказилган.

Марказнинг Хоразм вилояти бўлими томонидан ёшларда ватанпарварлик туйғусини ривожлантириш мақсадида “Мен ҳам ҳарбий бўламан” китоби нашр этилди.

Муаммо ва камчиликлар

	Муаммолар	Туман ва шаҳарлар
1.	Маънавият ва маърифат кенгашлари йиғилиш баёнлари бир хил намунада; Кенгаш йиғилишларида ҳар бир ҳududнинг ўзига хослигидан келиб чиқадиган долзарб масалалар муҳокама этилмаган	Дўстлик, Фориш, Хатирчи, Булунғур, Ҳазорасп, Олтинсой, Бўстонлиқ, Булоқбоши (жами 7 та)
2.	Маънавий-маърифий ишлар бўйича аниқ мақсадли ўрганишлар олиб борилмаган. Ижтимоий-маънавий муҳит таҳлили мавжуд эмас.	Пахтакор, Томди, Каттақўрғон, Урганч, Қумқўрғон, Риштон, Асака, Қоракўл, Мингбулоқ (жами 7 та)
3.	Туман ва шаҳар ҳокимликлари томонидан орттирилган маҳаллий бюджет ҳисобидан маънавий-маърифий ишлар учун умуман маблағ ажратилмаган.	Кегейли, Тахиатош, Қонликўл, Тахтакўпир, Қораўзак, Ғузор, Деҳқонобод, Косон, Яккабоғ, Қарши, Чироқчи, Урганч, Ҳазорасп, Тупроққалъа, Жомбой, Булунғур, Каттақўрғон, Самарқанд, Пастдарғом, Қуйичирчиқ, Оҳангарон, Тошкент, Қибрай, Нурафшон, Ёзёвон, Қўштепа, Бағдод, Фурқат, Учкўприк, Кармана, Хатирчи (жами 31 та)
4.	“Йўл харита”лари имзоланган, ижроси бўйича назорат олиб борилмаган.	Шароф Рашидов, Самарқанд, Гурлан, Давлатобод, Когон, Қувасой (жами 7 та)
5.	Реклама ўринлари ва LED экранларда асосан тадбиркорлик масалалари тарғиб этилмоқда “Реклама тўғрисида”ги Қонуннинг 20-моддаси “Ижтимоий ахборот” деб номланиб, унда Нашр ёки реклама майдони умумий ойлик ҳажмининг беш фоизидан кам бўлмаган ҳажмда ижтимоий ахборотни жойлаштириши шартлиги белгилаб қўйилган.	

Маънавият ва маърифат масканлари

Ҳуқуқий асос

ПҚ-5040-сон қарорнинг **7-иловасида** республиканинг барча ҳудудларида 2021-2023 йилларда **195 та “Маънавият ва маърифат маскан”**ларини барпо этишнинг манзилли рўйхати шакллантирилган.

Талаб даражасида эмаслиги аниқланди

Қашқадарё вилояти
Нишон, Деҳқонобод, Чироқчи

Қорақалпоғистон Республикаси
Тахтакўпир, Хўжайли, Шуманай, Қонликўл

Тошкент вилояти
Бекобод, Тошкент, Паркент

Самарқанд вилояти
Самарқанд

Сурхондарё вилояти
Шўрчи, Қумқўрғон, Термиз

Масканлар топширилиши

Жами 2024 йил 25 ноябрь ҳолатига

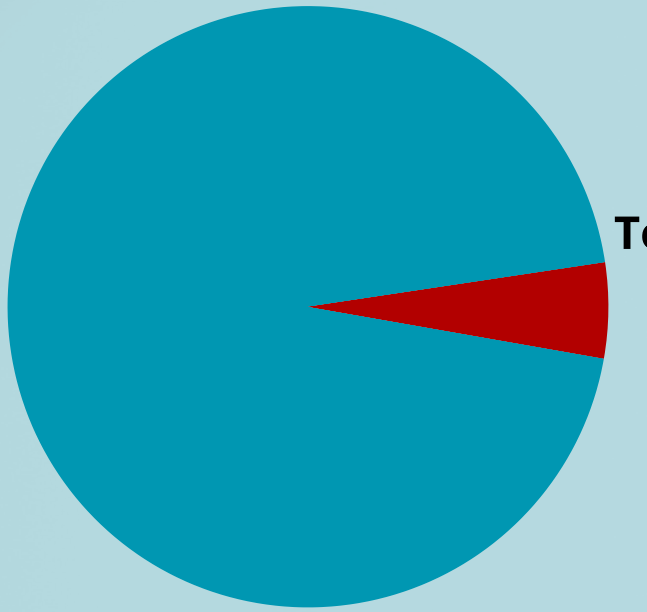

2021 йил учун 48 та
2022 йил учун 74 та
2023 йил учун 73 та

2021 йилда барпо этилиши керак бўлган

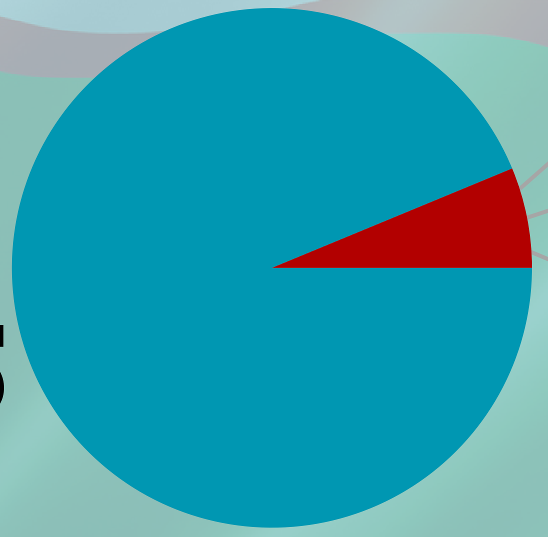

2022 йилда барпо этилиши керак бўлган

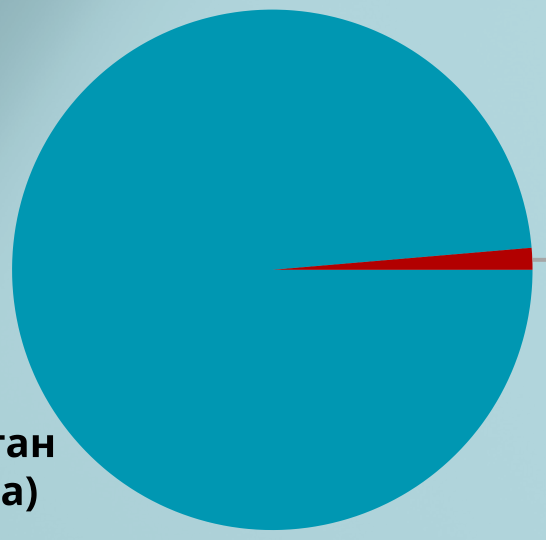

2023 йилда барпо этилиши керак бўлган

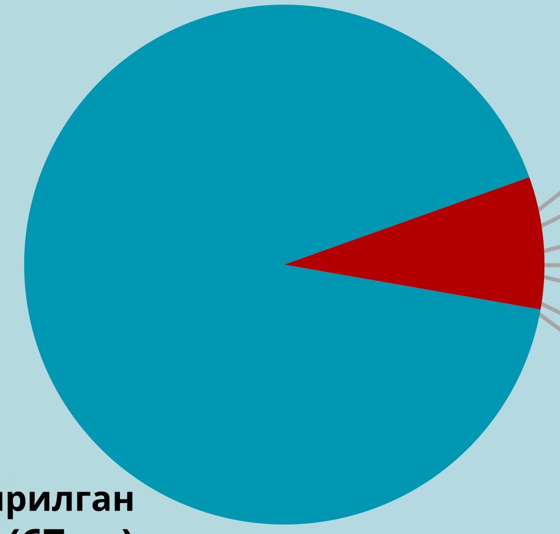

“Энг намунали туман ва шаҳар” ҳамда “Энг намунали вазирлик ва идора” танловлари

Танлов низоми

Йиғилишлар натижадорлиги
- Маънавият ва маърифат кенгаши ҳамда масъул раҳбарлар фаолиятининг таҳлили.

Тажриба мавжудлиги
- Маънавий-маърифий ишларда шаклланган ўзига хос тажрибалар.

Ҳамкорлик ҳолати
- Маҳалла фуқаролар йиғинлари билан ҳамкорликда амалга оширилган ишлар.

Китоб дўконлари ва кутубхоналар
- Китоб дўконлари, мактаб ва ахборот-кутубхона марказлари фаолияти.

Тарғибот воситалари
- Ташқи кўргазмали тарғибот воситалари сони ва сифати.

Маънавият масканлари
- Маънавият ва маърифат масканлари фаолияти ва моддий-техник базаси.

Ижтимоий тармоқлар
- Маънавий-маърифий йўналишдаги материаллар ва ижтимоий тармоқлардаги қамров.

Обуна ҳолати
- Маънавий-маърифий йўналишдаги материаллар ва ижтимоий тармоқлардаги қамров.

Ҳуқуқбузарликларни олдини олиш
- Ҳуқуқбузарлик ва жиноятчиликни олдини олиш бўйича амалга оширилган ишлар.

Маданий объектларга қамров
- Истироҳат боғлари, кинотеатрлар, театрлар, маданият марказлари, мусиқа ва санъат мактабларининг фаолияти.

“Энг намунали туман ва шаҳар” танловида иштирок этиш учун ҳар бир ҳудуддан 1 тадан – жами 14 та туман-шаҳар тавсия этилди.

“Энг намунали туман ва шаҳар” ҳамда “Энг намунали вазирлик ва идора” танловлари

Муаммолар	Ҳудуд ва туманлар
Республика ишчи гуруҳи билан боғланмаган, қизиқиш билдирмаган ҳокимларининг ёшлар сиёсати, ижтимоий ривожлантириш ва маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосарлари	Тошкент, Сирдарё, Самарқанд, Наманган, Бухоро, Қашқадарё, Сурхондарё, Хоразм вилоят ва Тошкент шаҳар
Ҳокимлар томонидан танловга етарлича эътибор берилмаган	Мирзаобод, Чортоқ, Ўзбекистон, Олот ва Косон
Маънавият ва маърифат кенгаши йиғилиш Кенгаш раҳбарлари томонидан тайёргарликсиз ташкил этилиб, сусткашликка йўл қўйилган	Мирзаобод, Чортоқ, Ўзбекистон, Олот ва Косон

Танловда иштирок этишга тавсия этилган деярли барча туман ва шаҳарлар тавсия этилиш жараёнида қуйидаги камчиликларга йўл қуйилганлиги аниқланди:

Маънавият ва маърифат ишлари -вилоят ва туман ҳокимлари – ҳудудий Маънавият ва маърифат кенгаши раислари томонидан ўрганилмаган, таҳлил этилмаган;

Туман ҳокимларининг ёшлар сиёсати, ижтимоий ривожлантириш ва маънавий-маърифий масалалари бўйича ўринбосарларининг маънавият ва маърифат масалаларига муносабати ўта паст даражада;

Кўплаб мактабларда хаттоки маънавият ва маърифат хоналари ташкил этилмаганлиги;

Мактабгача таълим ташкилотларининг безатилиш ҳолати талабга жавоб бермайди. Бундай ташкилотларнинг айримларида совет даврида деворларга чизилган расмлар мавжуд.

Умумтаълим мактаблари директорлари, уларнинг маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосарлари, шунингдек, ўқитувчиларнинг бугунги кунда мамлакатда амалга оширилаётган туб ислоҳотлар, уларнинг натижалари, давлат сиёсатининг ўзига хос жиҳатлари ҳақидаги билим даражалари паст эканлиги;

Бадиий асарлар деярли ўқилмайди ёшлар етакчилари эса ўзларининг асосий функцияларидан бири бўлган “Беш муҳим ташаббус” ҳамда “Маънавият сектори” тўғрисида муайян қарашларга эга эмаслиги кабилар.

Маънавиий-маърифий, тарбиявий аҳамиятга эга таҳлилий материалларни мунтазаб бериб борадиган Республика нашрларини биласизми?

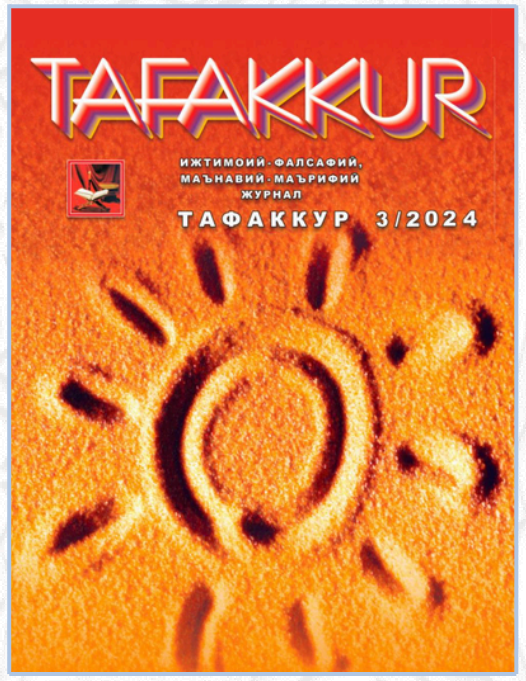

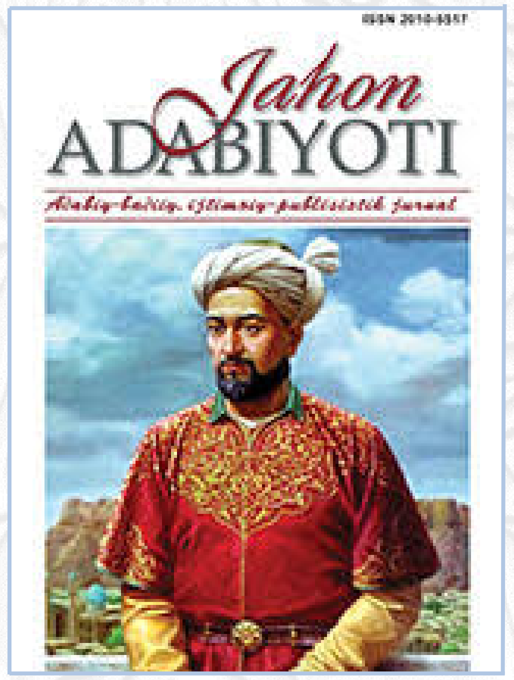

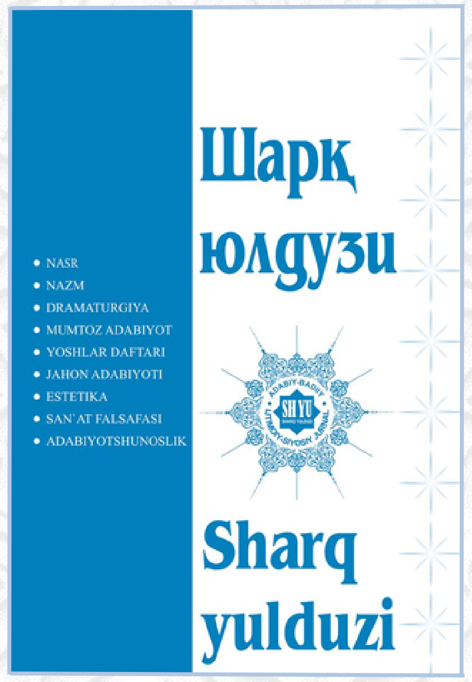

Ҳудудингизда ушбу нашрларга обуна ҳолати қай ҳолда, ҳеч таҳлил қилганмисиз???

Афсуски аксариятимизда бу саволга жавоб йўқ!!!

Ёшларни таътил даврида бўш вақтларини мазмунли ташкил этиш учун ўқишга тавсия этиладиган топ 50 та китоблар, бориш тавсия этиладиган топ 55 та тарихий обидалар, маданий ҳордиқ чиқариш учун кўриладиган топ 10 та миллий кинолар ва 10 та театр сеансларни РЎЙХАТИ

Топ 50 та китоб

- Темур тузуклари
- Ўткан кунлар
- Меҳробдан чайён
- Бобурнома
- Йулдузли тунлар
- Авлодлар довони
- Шум бола
- Шоҳнома
- Инноваторлар
- Илоҳий комедиялар
- Алвидо болалик
- Дафтар ҳошиясидаги битиклар
- Одамийлик мулки
- Фозил одамлар шаҳри
- Спитамен
- Асрга татигулик кун
- Икки эшик ораси
- Дунёнинг ишлари
- Қутадғу билиг
- Гулистон ва Бўстон
- Жимжитлик
- Уфқ
- Амир Темур салтанатида хавфсизлик хизмати
- Ал-кимёгар
- Қўшчинор чироқлари
- Лидерлар китоби
- Чинор
- Кўҳна дунё
- Кеча ва кундуз
- Нур борки соя бор
- Миллион долларлик хатолар
- Зафарнома
- Раҳбарлик санъати
- Атом одатлари
- Фаренгейт бўйича 451
- Стив Джобс
- Сармоядор
- Мақсад
- Навоий
- Ҳикоялар
- Хамса
- Граф Монте Кристо
- Робинзон Крузо ва унинг саргузаштлари
- Кафансиз кўмилганлар
- От кишшнаган оқшом
- Цивилизациялар тўқнашуви
- Сиёсатнома
- Ғолиблик қонуниятлари
- Жиноят ва жазо
- Фауст

Топ 10 та театр

- Юлдузли тунлар
- Жадидлар орзуси
- Усмон Носир
- Олтин девор
- Ёшлик соғинчи
- Отабек ва Кумушбиби
- Қобил ила Хобил
- Тўмарис
- Замон Авлонийси
- Асл хазина

Топ 10 та кинолар

- Авлоний
- Муқимий
- Илҳақ
- Ватан остонаси
- Авф
- Жаннат оналари ойоғи остида
- Абдулла Орипов
- Халқ жасорати (ҳужжатли филм)
- Ибрат
- Иссиқ нон

Топ 55 та тарихий обидалар

Қорақолпоғистон Республикаси

- Айёз қалъа
- Тупроқ қалъа
- Қўйқирилган қала
- Қизил қала
- Мўйноқ
- Экология музейи

Андижон вилояти

- Мингтепа манзилгоҳи
- Имом ота
- Бобур боғи
- Кутайба
- Ибн-Муслим мақбараси
- Жоъме меъморий мажмуаси

Самарқанд вилояти

- Регистон мажмуаси
- Гўри Амир мақбараси
- Имом ал-Бухорий мажмуаси
- Улуғбек расадхонаси
- Имом ал-Мотрудий мақбараси

Фарғона вилояти

- Аҳмад ал-Фарғоний мажмуаси
- Бурҳониддин Марғиноний мажмуаси
- Худоёрхон саройи
- Модарихон мақбараси
- Дахма-и-Шахон мақбараси

Бухоро вилояти

- Йетти пир мажмуалари
- Арк мажмуаси
- Исмоил Сомоний мақбараси
- Лаби-ҳовуз ансамбли
- Минораи Калон

Наманган вилояти

- Хўжа Амин мақбараси
- Биби она ёдгорлиги
- Намангани мақбараси
- Ахсикент ёдгорлиги
- Мавлон-Бува

Хоразм вилояти

- Ичан қалъа мажмуаси
- Муҳаммад Аминхон мадрасаси
- Паҳлавон Маҳмуд мажмуаси
- Шерғозихон мадрасаси
- Муҳаммад Раҳимхон мадрасаси

Қашқадарё вилояти

- Оқ сарой
- Абул муйин Насафий ёдгорлик мажмуаси
- Ҳазрати Имом мақбараси
- Шайх Шамсиддин Кулол мақбараси
- Хўжа Жарроҳ ёдгорлик мажмуаси

Навоий вилояти

- Работи Малик
- Деггарон мажмуаси
- Қосим Шайх
- Сардоба
- Чашма мажмуаси

Жиззах вилояти

- Зомин давлат қўриқхонаси
- Парпи Ойим мажмуаси
- Саид ибн Абу Ваққос мажмуаси

Тошкент вилояти

- Зангиота ёдгорлик мажмуаси
- Анбарбиби мақбараси
- Угом-чотқол миллий табиат боғи

Тошкент шаҳри

- Шайҳонтоҳур ансабли
- Сузук ота мажмуаси
- Янги Ўзбекистон мажмуаси

Эътиборингиз учун раҳмат!